

Een moestuin op vervuilde grond

Hoe ga je om met dit probleem?

Tekst **Geert Gommers** Foto **Woodleywonderworks**

Hoe teel je groenten op vervuilde grond? Met die vraag kampen heel wat Velt-leden. Twee regio's kennen een specifieke problematiek: er is de cadmiumvervuiling in de Kempen, en de aanwezigheid van kwik op verschillende plaatsen in Lokeren. Een nieuwe woning met tuin kopen zorgt soms voor verrassingen, want wat zit er bijvoorbeeld in een met gras overgroeide verhoging in je tuin?

Cadmium in de Kempen

In de omgeving van de vroegere site van Umicore/Vieille Montagne, die nu onder verantwoordelijkheid van het bedrijf Nyrstar staat, raadt men al jarenlang af om groenten uit de tuin te eten omdat de bodem met cadmium is vervuild. De jarenlange activiteiten van de non-ferro-industrie in de Antwerpse en Limburgse Kempen eisen hun tol. Uit een blootstellingsonderzoek van 2008 bleek dat de historische vervuiling nog altijd een impact heeft op het leven van de huidige bewoners. Het Lokaal Gezondheidsverleg (LOGO) schoot in actie: de ondertekening van een engagementsverklaring op 30 september 2009 is het startschot van een reeks initiatieven die via preventieve maatregelen en bewustmaking de impact verder moet doen dalen. Ook Velt ondertekende deze verklaring. Iedereen heeft immers het recht om groenten en fruit te telen op een gezonde wijze. Als dit niet kan, dan moet de vervuiler betalen en moeten er maatregelen worden getroffen om het zelf telen in ere te herstellen.

War Smeyers, Velt-lesgever en bestuurslid van de lokale afdeling Velt Mol, was samen met enkele professoren een van de eersten die de problematiek aankaartte. 'Politici sloten hun ogen. We vertelden zogezegd leugens. Nu, ettelijke jaren later,

geloven ze ons wel. We zijn dan ook blij dat het stilzwijgend aanvaarden van de vervuiling wordt omgezet in een actieve bewustmaking over hoe je cadmiumarm kunt telen. Zware metalen zijn gedeeltelijk beschikbaar voor planten; ook groenten kunnen ze opnemen. In welke mate de metalen in de groenten worden teruggevonden, hangt af van diverse factoren: de zuurtegraad van de bodem, het humusgehalte, het type groente, het type metaal (cadmium, zink, lood ...), etc.'



Het LOGO schreef samen met wetenschappelijke experts en organisaties, waaronder Velt, een handige brochure. Inwoners van de gemeenten Neerpelt, Overpelt, Balen, Mol, Lommel en

Hamont-Achel kunnen de brochure *Schadelijke metalen in je moestuin? Praktische info en tips om veilige groenten te telen*. gratis verkrijgen bij de milieuableider van hun gemeente. Inwoners van andere gemeenten uit de Antwerpse of Limburgse Kempen kunnen terecht bij: Medisch Milieukundigen Limburgse LOGO's tav. Cindy Lodewyckx Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt T 011 23 82 50 E clodewyckx@limburg.be

• info: War Smeyers, Velt Mol, war.smeyers@telenet.be

Kwik in Lokeren

OVAM, de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, maakte in december 2009 de resultaten bekend van een reeks bodemonderzoeken in Lokeren. Hieruit blijkt dat 44 percelen op 10 verschillende locaties gesaneerd moeten worden omwille van een kwikverontreiniging, afkomstig van haarsnijderijen uit de 18de tot 20ste eeuw. Haarsnijderijen waren fabrieken en ateliers waar konijnen- en hazenvellen werden behandeld met een kwikpreparaat, om de haren geschikt te maken voor de productie van vilt en hoeden.

Aangezien het om een historische verontreiniging gaat, waarvoor de huidige eigenaars geen schuld dragen, zal OVAM de kosten van de sanering dragen. In afwachting van de sanering raadt men de bewoners aan om geen groenten te kweken en hun kinderen niet op de grond te laten spelen.

Ronny Van Driessche, bestuurslid van de lokale afdeling Velt Reinaert en actief in Lokeren, vertelt: 'Dit probleem is bekend in Lokeren. Gelukkig is de vervuiling niet

verspreid en beperkt ze zich tot enkele sites, vooral in het stadscentrum. Alle eigenaars zijn op de hoogte gebracht en hun terrein zal door OVAM worden gezuiverd. Via de milieumambtenaar van Lokeren krijg ik een lijst van de vervuilde sites, zodat we binnenkort alle leden van Velt Reinaert op de hoogte kunnen brengen van de juiste aard en omvang van het probleem.'

- info: Ronny Van Driessche, Velt Reinaert, ronny.van.driessche1@telenet.be

Steenkoolas in je tuin

Stefan van Molle, Velt-lid, kocht vorig jaar een huis met een tuin in Schoten. In de tuin is er een plaatselijke met gras overgroeide verhoging. Navraag bij de burens leerde dat de vorige eigenaar op die plek jarenlang de as uit de steenkoolkachel had uitgestrooid, om zo een pad te creëren. Stefan heeft het gras een tijdlang afgedekt met karton, er daarna 3 kippen op losgelaten om nadien de graszoden gemakkelijk te kunnen spitten en de bodem te egaliseren. Hij stelt zich echter verschillende vragen. Heeft de steenkoolas een nadelige invloed op de teelt van groenten, fruit en kruiden? Heeft het kippenge-

scharrel in de as een nadelige invloed op de kwaliteit van de eieren?

Geert Gommers, stafmedewerker landbouw en voeding bij Velt, geeft advies: 'Het grootste risico van steenkoolassen is het hoge gehalte aan zware metalen, vooral cadmium. Bij verhoogde concentraties kunnen zware metalen toxisch zijn voor mens en natuur. Preventief raden we daarom het gebruik van steenkoolassen in de tuin, of op de composthoop, af. In een situatie als deze is het beslist nuttig om een bodemontleding uit te voeren, zeker als je op die plaats nog vele jaren kippen wilt houden en groenten en fruit wilt telen. Deze dingen aanvatten zonder te weten wat er in de bodem zit, lijkt me te risicovol. De plaats waar je een staal neemt, is natuurlijk van essentieel belang. Als je ervan uitgaat dat je de vergroeide verhoging nog wilt gebruiken in de toekomst, dan neem je het best daarvan een staal. Een andere optie is dat je de verhoging, en een zone van bijv. 1 m rond, laat afgraven en afvoeren. Daarna laat je een analyse uitvoeren van de "proper" grond die je op dat moment als moestuinperceel of kippenren gebruikt.'

- info: Geert Gommers, Velt, geert.gommers@velt.be

Waar kun je terecht voor een bodemontleding en bijbehorend advies?

- Heb je een vermoeden van vervuiling in je tuin, dan kun je terecht bij:
- Professor Tack - Universiteit van Gent, Laboratorium voor Analytische Chemie en Toegepaste Ecochemie, Coupure Links 653, 9000 Gent
T 09 264 59 93
- Professor Deckers - Bodemkundige Dienst van België, de Croylaan 48, 3001 Heverlee
T 016 31 09 22

Je neemt best eerst telefonisch contact op voor concrete info over prijs, staalname, situatieschets e.d.

- De inwoners van de gemeenten Neerpelt, Overpelt, Balen, Mol, Lommel en Hamont-Achel in de Antwerpse en Limburgse Kempen nemen het best eerst contact op met de gemeentelijke milieudienst of de medisch milieukundige om te bepalen of een tuinonderzoek nodig is. Enkel in de directe omgeving, tussen 1 en 5 km, van de fabrieken is dit aan te raden, of als er assen op je perceel aanwezig zijn natuurlijk.

